СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 159. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 11. липня, 1928. VOL. XXXVI. No. 159. Jersey City, N. J., Wednesday, July 11, 1928. THREE CENTS.

СТРАЙК У НЮ БЕДФОРДІ ТРЕВАЄ ДАЛІ

ЗАХОДИ ЗАРЯДУ ЗЛОМАТИ СТРАЙК НЕ ВДАЛИСЯ.

НЮ БЕДФОРД, Месечузетс, 9. липня. — Заряди 27 місцевих бавовняних фабрик пробували зломати страйк 28,000 робітників сих фабрик, що почав тепер тринайцятий тиждень свого істновання. Вони проголосили заклик до робітників вертати до роботи з нинішним днем. На той день коло воріт фабрик стануло як сторожі 400 люда міської поліції та 90 люда національної ґвардії, але робітників заявилося всього двайцять душ, так, що пересічно на кожде підприємство не вернув навіть один робітник.

І робітники й фабриканти добачують у сьому пробу страйку. Робітники доказали, що вони на ніяке зниження своеї заплати не згодяться. Фабрикантські заповідання, що робітники вернуться до роботи, як тільки фабриканти дадуть їм нагоду, не здійснилися.

Підчас отворення фабрик не прийшло до ніяких ексцесів. Все відбувалося спокійно.

Між робітниками ходять чутки, що фабриканти подаються, та що деякі з них готові вступити робітникам та відкликати свою заяву про зниження робітничої заплати.

Серед робітників далі нема єдности проводу. Боряться проти себе далі юнія ткальняних робітників Америки та так звані комітети ткальняних фабрик, котрі представляють більше радикальних робітників.

ПОШЕСТЬ ІНФЛЮЕНЦИ В МЕСЕЧУЗЕТСІ.

ЗНОВА ДВОЄ ЛЮДИЙ ВМЕРЛО ВІД НЕДУГИ.

ЛІ, Месечузетс, 9. липня. — Епідемія запалення горла, яку називають інфлюенцою, а на котру занедужало в місті досі 600 осіб, забрала нині дальші дві жертви. Місто Лі має всего 4,000 душ населення.

У місті відчувається недостача шпиталів. Власти переміняють шкільні будинки на приміщення для хорих.

Урядові лікарі приписують пошесть затроєному молокови. Місто Бостон вислало сюди свого ветеринара, щоби помогти міському урядови виконувати нагляд над худобою, від якої, як лікарі догадуються, поширяється недуга.

БОГАТО ЛЮДИЙ ВМЕРЛО ВІД СПЕКИ.

ЛІКАР ПРО ТЕ, ЩО РОБИТИ В СПЕКУ.

НЮ ЙОРК, 9. липня. — Страшна спека навістила нині неодну частину Злучених Держав. Як звичайно, найбільше далася вона в знаки мешканцям великих міст, як Ню Йорк, Філаделфії, Олбані. У Ню Йорку термометер дійшов до 92 степенів Фаренгайта, в Олбані до 94, а в Джеймставн, в тім самім стейті, до 97; тут один чоловік пополнив зі спеки самовбийство.

У Ню Йорку було через спеку 31 випадків занедужання, з котрих 6 закінчилося смертю. У Шикаґо загинуло нині від спеки 3 людий. У стейті Пенсилвенії вмерло від спеки шестеро. В місті Елизабеті, в стейті Ню Джерзі, де термометер дійшов до 96 степенів, утонув у потоці Іван Новак, що зі спеки шукав у потоці прохолоди.

Нюйорський міський лікар Гарис видав такі поради про захованне в часі спеки:

„О скільки се можливе, уникай безпосередних лучів сонця. Се головно важне для старших віком та дітий.

„Убирайте й себе й свої діти як найлекше.

„Коли займаетеся спортом, не напружуйтеся занадто.

„Беріть кождого дня кілька умірковано холодних купелий.

„Не переїдайтеся. Пожива літом повинна бути легка, себто складатися з молочних продуктів, зеленої городовини, овочів і сухарів.

„Хоча сонце добре для немовлят, але їх не треба виставляти на безпосереднє ділання лучів."

Наконець комишенер здоровля звернув увагу на дуже хибну думку богато людий, що, мовляв, вони не можуть дістати сонішного удару, коли вони будуть лежати на березі моря без руху; комишенер каже, що таке лежанне на великій спеці теж напружує серце та може викликати удар.

І МИ ПАТРІОТИ...

УКРАЇНСЬКА ДИТИНА ЖЕРТВОЮ ГОРОЖАНСЬКОГО СВЯТА.

КРОМПТОН, Ровд Айленд, 8. липня. — Дня 7. липня в полудне помер у шпитали Св. Йосифа в Провіденсі, в стейті Ровд Айленді, Іван Андрухів, член Молодечого Департаменту У. Н. Союза.

Причиною смерти було затроєнне крови, якого він набавився через святковане американського горожанського свята Четвертого Липня. — Купив він собі штучних огнів. Дня 30. червня запалив він собі один з них сірником; порох вистрілив передвчасно, заким він мав час відкинути ракету на бік; порох покалічив хлопцеви руку. Почалося затроєнне крови, якого лікарі мимо зусиль задержати не потрафили.

Іван Андрухів мав при смерти скінчених літ 13. До Молодечого Департаменту записано його в 1923. році.

ОБІКРАЛИ ЛІТАК „БРЕМЕН".

КЛАРК СИТІ, Квібек, Канада, 9. липня. — Невислідженi досі злодії дісталися на Бел Айленд та вкрали інструменти з літака „Бремена", котрим Німці Гінефельд та Кель і Айрish Фицморіс перелетіли кілька тижнів тому Атлянтійський океан.

НІМЕЦЬКІ ЛЕТУНИ ПОБИЛИ СВІТОВИЙ РЕКОРД ДОВЖИНИ ЛЕТУ.

ДЕСАВ, Німеччина, 7. липня. — Німецькі авіятори Рістіч та Цімерман зачали лет о год. 9.30 вечора і перебули в повітру без перерви 65 годин. Недавні пільоти, що перелетіли з Італії до Бразилії, були в повітрі 58 годин і 34 мінути. Новий рекорд виносить тепер 65 годин 26 мінут. Їх аероплян збудований після системи Юнкерса, себто він одного типу з тим, на якому німецькі та айриський летун перелетіли океан цею весною. Через 36 годин погода сприяла летови; опісля прийшла велика буря, але летуни не припинили лету. Взагалі заявляють вони, обставини підчас лету були добрі.

ХОРВАТИ ХОЧУТЬ ВІДДІЛИТИСЯ ВІД СЕРБІЇ.

ЗАГРЕБ, Хорватія, 8. липня. — Стефан Радіч, лідер хорватської селянської партії, повернувся до Загребу в супроводі своеї жінки, лікаря та найближчих своїх приятелів.

Тут його витали з великим ентузіязмом. 10.000 людей на вулицях столиці Хорватії зустрічали свого лідера.

По всіх ознаках Хорватія все більше відділюється від Сербії. Хорвати домагаються розвязання Скупщини (сойму) та нових виборів, які мають дати Хорватам більшість. Вчора в Загребі відбулося велике зібрання учених, адвокатів та педагогів, на якому рішено пірвати політичні та культурні звязки зі Сербією.

„Ми не можемо плямити наших рук кровю вбийників" — говориться в резолюції. „Ми повинні вернутися на свою історичну землю та побудувати свою власну словянську цивілізацію".

ІТАЛІЯНІЗАЦІЯ ТИРОЛЮ.

Дня 5. м. м. відбувся в м. Боцен, в полудневім Тиролі (колишня Австрія), конґрес італійського вчительства цієї німецької країни під Італією. На конґресі виступив провідник фашистів Джіярратана з промовою, в якій висказав свою радість, що з 800 шкільних кляс країни остало німецькими всього 20. „Ми мусимо перевести тут італіянізацію школи у 100 відсотках! — заявив він — а відпір 600 студентів Німців буде спаралізований нашим італійським учительством. Ми докажемо, що провінція Боцен не сміє існувати як німецька країна!"

Німецька преса, подаючи цю подію до відома своїй суспільности, твердить, що італійський фашизм перейшов у національному питанні межі тверезого і здорового націоналізму.

МЕМОРІЯЛЬНИЙ МУЗЕЙ В БУДИНКУ НА МОГИЛІ Т. ШЕВЧЕНКА.

Київській філії інституту Т. Шевченка доручено влаштувати в будинку на могилі Т. Шевченка меморіяльний музей-кімнату, де будуть зібрані матеріяли, що ілюструватимуть окремі моменти в життя Т. Шевченка, історію могили й вшанування його памяти за передреволюційних і пореволюційних часів. Київська філія інституту Т. Шевченка запросила відомого архітектора професора В. Г. Кричевського скласти проект художнього оформлення цього музею.

ГНИЛЬ І РОЗКЛАД.

Центральний комітет російської комуністичної партії видав 3-го червня алярмуючу відозву до всіх членів партії, де звертає увагу на гнилий стан, що запанував у цілому державно-адміністраційному апараті Радянського Союзу. У відозві сказано м. и.: В партії та професійних союзах доводиться робітничій клясі стрічати грізний прояв бюрократичного виродження, розпуданість, пиятство та злобну байдужість для потреб широких мас. Як у партії, так і в державній адміністрації помітна пуста чванливість одиниць, неуцтво та зарозумілість супроти зверхників, натомісць підхлібство, приналежність, лизолапство. В звязку з цим витворився такий стан річей, що кожна творча думка, кожна критична увага є згодом присуджена на смерть, як єресь або ухил.

Щоби вибристи з ускладненого положення, Центр. Комітет Партії наказує чимскоріще взятися до переведення справжньої демократизації партії та професійних союзів, до забезпечення свободи при виборі секретарів та організаційних зарядів, до скріплення контролі (!?) мас, а в першу чергу до боротьби з бюрократизмом — коренем усіх згаданих лих.

Очевидно, що цей крок Ц. К. має й свою небезпечну сторону, бо саме на закостенілости та забороні будьякої критики спирається сила партії. Демократизація та партійний лібералізм, не говорячи вже про гумористичну „контролю мас", можуть і мусять захитати основами теперішнього ладу в Радянськім Союзі, — до чого хіба не допустить Москва. Тому весь цей розпорядок слід уважати паперовим жестом, з якого ледви чи посміляться хто витягнути висновки. Небезпечно!

ПРОЦЕС ГАБСБУРҐІВ.

На день 13-го жовтня ц. р. назначено реченець апеляційної розправи архикнязів Фрідриха, Альбрехта й Йосифа Габсбурґів проти польського державного скарбу, який заняв на власність добра тешинської комори, які належали до Габсбурґів. Державний скарб заступатиме делеґат ґенеральної прокуратури в Катовицях др. Саґанек і радник делеґатури др. Горнісевич. Справу Габсбурґів оборонятимуть маршалок шлеського сойму адв. Вольни разом з чотирма львівськими адвокатами: Аллерґандом, Греком, Мілодвурмом і Перацким. Польський уряд стоїть на становищі, що добра тешинської комори були добрами австрійської корони, а не приватною власністю Габсбурґів.

В ПРИСТУПІ БОЖЕВІЛЛЯ.

З Берестя Литовського повідомляють, що в поблизькому селі Суховоля трапився траґічний випадок. Один з місцевих хлопців, дістaвши нападу божевілля, вкинув в керницю свою 7-літню сестру й пятилітнього брата, після чого сам туди скочив. Про страшний випадок довідалися в селі щойно по кількох днях, з оповідань дітей, які були його свідками.

КІЛЬКО Є КАЛІК?

Обраховано, що в Польщі є тепер 75,000 калік. З того: 16,440 сліпих, 33,866 глухонімих і 24,995 без рук або без ніг.

КАЖУТЬ УКРАЇНСЬКИМ ГРОМАДАМ УДЕРЖУВАТИ ПОЛЬСЬКИХ АҐРОНОМІВ.

Ворогам українського народу дуже не на руку це, що наші селяне орґанізуються. Найбільше лякають їх наші кооперативи, відновлена діяльність Філій та Кружків „Сільського Господаря" й те, що декуди повіти удержують своїх аґрономів-інструкторів, які вчать селян новітних способів господарки. Щоби цю роботу розбити, почала влада на силу орґанізувати по наших селах польські „Звйонзкі Заводове Рольнікуф" та накидати нашим селянам польських аґрономів. Так, наприклад, жидачівська повітова рада приняла аґронома та ветеринаря й наші села мусять їх оплачувати. Громаду Монастирець примусили вставити до бюджету 1200 зол. на удержання аґронома й ветеринаря.

Що ветеринар і аґроном за наші гроші будуть служити польським кольоністам і дворам — про це мабуть не треба згадувати. Треба надіятися, що влада накине всім повітам польських аґрономів, а особливо там, де ще нема наших аґрономів.

КООПЕРАТИВНИЙ МУЗЕЙ.

Центральний Кооперативний Музей, що ставить собі завдання зібрати матеріяли до історії кооперативного руху на Україні й провадити пропаґанду кооперації, поділяється на три частини: Центральну Наукову Кооперативну Бібліотеку, Архів кооперативних матеріялів та Всеукраїнську Кооперативну Виставку, що наочно показує історичний розвиток і сучасний стан кожної галузі кооперації. Вукорада асиґнувала на устаткування Музею 3,000 карб. і ухвалила зобовязати всі кооперативні орґанізації надсилати до Музею все, що будь-коли друкувала кооперація даного району. При бібліотеці Музею засновано книжковий фонд для обміну з иншими кооперативними бібліотеками.

Музей закликає всі кооперативні орґанізації надсилати свої матеріяли на адресу Музею.

ПОЛІТИЧНІ ВЯЗНІ У ЛЬВІВСЬКІЙ ТЮРМІ.

З нагоди першого травня львівська поліція відставила до слідчої тюрми поверх два десятки осіб. Їм закидується, що переховували комуністичну літературу. З арештованих підчас травневої демонстрації сидить 10 осіб, між ними редактор „Світла" Хаба. Закидується їм протидержавні оклики в часі свята й розкидування летючок.

Вже третий місяць сидить в слідстві др. Ґанґль, лікар зі Львова. З Тешина привезено перед трома тижнями Омеляна Волинця, якого зловлено на польсько-чеськім кордоні.

Всі арештовані знаходяться в невідраднім положенню і шлють листи в проханням занятися їх долею.

СЕНЗАЦІЙНЕ САМОГУБСТВО В ВАРШАВІ.

Дня 6-го м. м. вечером у каварні „Ґастрономія" наложив на себе руку 27-літний Броніслав Квятковскі, якого покинула жінка-вихристка, котру рідня перетягла назад на юдаїзм, і замовила покинути чоловіка.

ВИБУХ ПЕКОЛЬНОЇ МАШИНИ В МОСКОВСЬКІЙ ЧЕКА

МАЛИ ЗРУЙНУВАТИ АДМІНІСТРАЦІЮ ТЮРМИ.

БЕРЛІН, 8. липня. — Люди, що приїхали з Москви до Берліна, розказують про вибух, який стався в пятницю, 6. липня, в московському головному ГПУ (Чека).

Подробиць вибуху та наслідків стороння публика не знає, бо большевицьким ґазетам заборонено друкувати щонебудь про ту подію. Зараз же після вибуху відділи війска ГПУ оточили весь район, а робітники, яких приґнали, зачали носити дерево, очевидно для укріплення стелі.

Советська влада зміцнила цензуру і ніякі повідомлення про вибух не могли проскочити за кордон. Думають, що вибухом зруйновано ту частину будинку Чека, в якому міститься адміністраційний відділ та тюрма.

ВИКРИТО ЗЛОВЖИТКИ У ФРАНЦУСЬКИХ СУДАХ.

АМЕРИКАНЦІ ЗА ГРОШІ ЛЕГКО ДІСТАВАЛИ РОЗВОДИ.

ПАРИЖ, 9. липня. — Викрилося, що у французькому суді допускалися зловживання, наслідком чого Американці дуже легко добували собі розвід. На приказ міністра юстиції сьогодня в ночи арештовано предсідателя суду, сім адвокатів судового пристава та двох клерків.

Всіх арештованих віддано під суд та обвинувачено за порушенне своїх обовязків. Всі вони будуть позбавлені прав, а деякі може й попадуть в тюрму.

Справа сама по собі не дуже важна, як би то не торкалося Американців і передусім богатих.

Обвинувачені заперечують, що брали хабарі, лише „леґальні" нагороди. З допиту виявилося, що Американці не скупилися, щоби позбутися „узлів подружа". Подробиці цеї афери вияснюються, і певно в найближчому будучому Американцям стане тяжче добитися розводу у Франції.

НО ВІРЮТЬ, ЩО ЛЕВЕНШТАЙН ЗАГИНУВ.

РИБАЛКИ КАЖУТЬ, ЩО БАЧИЛИ ПАРАШУТУ.

ЛОНДОН, 9. липня. — Із Дюнкерка повідомляють, що ніби то рибалки, які находилися на каналі, бачили, як хтось падав парашутою з неба, а одночасно перелітв аероплян до Анґлії.

Запитані докладніше рибалки не могли підтвердити, що бачили особу, яка спустилася, відговорюючись тим, що коло парашути була лодка, яка мала підібрати невідомого.

Жінка Левенштайна просила призначити шурина та князя Роджерса перевірити маєток, щоби знати стан бизнесових операцій пропавшого міліонера.

Експерти мають ще раз докладно оглянути аероплян та остаточно вияснити, чи можливо було Левенштайнови випасти з воздушного корабля.

ЗАЛІЗНИЧНА КАТАСТРОФА В ІНДІЇ.

18 ЛЮДЕЙ ЗАБИТО, 8 ТЯЖКО ПОРАНЕНО.

КАЛЬКУТА, Індія, 9 липня. — 18 людей погибло підчас катастрофи з потягом, що случилася в суботу вечером в Горваг-Бенґаль. 8 людей ранено тяжко, а 22 легко.

Паротяг зійшов з тору, два ваґони розбилися на трісочки, а два других цілком розбиті. На місце катастрофи вийшов спеціяльний потяг з медикаментами.

ЯПОНЦІ РОЗПОВСЮДНЮЮТЬ СВОЮ ҐЕҐЕМОНІЮ.

МОСКАЛІ БОЯТЬСЯ ВТРАТИТИ НАЙМЕНЧИЙ ВПЛИВ.

МОСКВА, 9. липня. — Положення в Манджурії з кождим днем ускладнюється й тут глибоко обмірковують намір Японії завести ґеґемонію на цілий край.

Таємнича смерть Чан-Тсо-Ліна, манджурського диктатора, якого син Чан-Тсо-Ліян є лялькою в японських руках, потягне за собою напади „бандита" Семинова на большевиків, як й тепер знаходиться в Токіо.

Кажуть, що коли Американці зі Стівеном переняли управління Східно-Китайської залізниці в лютому 1919 року під протекторатом японської поліції, Семинов примусив адміністрацію фактично нічого не робити без його санкції. Тепер, як ніколи більше, турбуються большевики долею залізниці і взагалі Манджурії, "а яку вони мають стількож права, як Японці. Можливо, що Японці остаточно займуть залізницю, хоч большевики запевняють, що се далоби більше зиску, колиби залізниця знаходилася не під японською контролею.

НАПАД НА СОВЕТСЬКИЙ ПОТЯГ НЕДАЛЕКО ХАРБІНА.

4 ПАСАЖИРІВ УБИТО, 40 ЗАБРАНО В ГОРИ.

ХАРБІН, 9. липня. — На стації Поґранична доконано напад на советський особовий потяг. 4 особи забито, а 40 людей, в тому числі 25 жінок, напасники забрали зі собою в гори. Більшість пасажирів Москалі.

Советська влада заявляє, що напад є ділом рук „білих", і що цей випадок загострює відношення між СССР та Японією, яка ніби переховує „білих" на території Манджурії.

МІНХЕН—МІЛЯНО ЗА 4 ГОДИНИ.

МІНХЕН, Німеччина, 9. липня. — Німецька почтова воздушна компанія Люфтганза відкрила вчера нову лінію між Мінхеном у Баварії та Міляном в Італії просто через Альпи. Мають перевозити не лише почту, а й ріжні тягарі.

Перелет треває 4 години; залізницею треба на це 14 годин.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загряницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕРОЗУМ І НЕДБАЛЬСТВО КІНЧИТЬСЯ ЗЛОБОЮ

Головна канцелярія Українського Народного Союза дістала сими днями від одного з відділових секретарів незвичайно характеристичний лист. Секретар доносить про виплачение одному з членів відділу допомоги, яка йому належалася по смерти його сина, а рівночасно додає, що член дуже собі кривдує на Український Народний Союз та його урядників, що ся допомога не висша, що урядники не перетягнули його сина до старших членів.

Факти сеї події такі: Один батько вписав в 1924. році свого сина в Молодечий Департамент Українського Народного Союза. Син мав тоді несповна 15 літ. У 1928. році син помер. Батько, згідно зі статутом організації, дістав допомогу в сумі 400 долярів.

Та нині батько кривдує собі на Союз, себто на других членів, які своєю організованістю дали йому небувалу нагоду дістати запомогу в сумі 400 долярів за місячну вплату в сумі 25 центів. За три роки і 10 місяців членства свого сина батько заплатив Союзови 46 кводрів, себто несповна 14 долярів. За се батько дістав від Союза допомогу в сумі 400 долярів. І за се батько каменем кидає на сей Союз.

Батько кидає на Союз каменем за те, що, мовляв, урядники Союза не перетягнули його сина до старших членів. Батько знає, що якби син був дозрілим членом Союза, а він міг ним стати, покінчивши недавно 18 літ життя, тоді батько при його смерти бувби дістав більше як 400 долярів посмертного. Тому батько, який за 46 кводрів дістав 1600 кводрів, нарікає на Союз та його урядників. Він нарікає за те, що вони не перетягнули його сина між старших членів.

Як слушно звертає увагу в своїм листі секретар відділу Союза, сі урядники Союза, на котрих нарікає батько, від років накликали на батьків, що мають дітей в Молодечім Департаменті Союза, щоби переписували дітий між дозрілих членів по упливі їх 18. року життя. Сі урядники писали листи до батьків, писали листи до синів і дочок. Сі урядники містили в газеті заклики за закликами. Богато батьків послухало. Але наш батько, за котрого тут іде мова, не послухав. Він нівухом не вів на всі заклики урядників. Але коли син помер, не переписаний, і батько дістав 1,600 кводрів за своїх 46 кводрів, батько схопив камінець і шпурнув ним у свого добродія, в Український Народний Союз, та в його робітників, котрих він не хотів слухати.

Так мусять поступати нерозумні батьки. Замісць признатися до своєї помилки, нерозуму, чи недбальства, вони звалюють вину на других, які їх закликали не бути недбалими, чи нерозумними.

„ЄДИНАЯ І НЕДІЛИМАЯ", АЛЕ НЕ „РОССІЯ", А „СССР"

У Москві на судовім процесі інжинірів за саботаж у вугляних майнах прокурор Криленко проти одного з обвинувачених виставив факт зносин його з генералом Красновим. Обвинувачений спокійно відповів, що він писав генералови Краснову листи тому, що він є російським патріотом, а тому хоче бачити Росію великою та неподільною. При тім він, запитуючи Криленка, зауважив, що й сам прокурор також стоїть на становищи „Великой, единой і неделімой Расєі".

На це Криленко відповів, що так, він стоїть за це, але, мовляв, „Не за вашу Росію, а за нашу СССР".

Отже замісць напису на великій будові старої тюрми народів „Россія" тепер має красуватися новий напис: „Союз Совєтскіх Соціалістических Республік". Що це за „Союз Республік", добре відомо. Знаємо, які вони „соціалістичні" та які вони „самостійно" управляють своїми справами, при допомозі адміністрації, призначеної з Москви.

Все таки приємно підкреслити, що сам Криленко, якому в знанню завдань большевицької диктатури відмовити не можна, прилюдно сконстатував, що большевицька партія бореться „за єдиную і неделімую". Для нього, очевидно, важне, яку вивіску вивішено на цій старій, реставрованій большевиками тюрмі народів. Та для Українців се не так важне.

Зо всієї діяльности Криленка, а разом з тим і всіх большевиків можна сконстатувати, що дійсно вони послідовні в питанню реставрації „царского наслєдія" в межах старої Росії. Коли частину земель з „царскаво наслєдія" большевики стратили, то вони готувиться, щоби згодом таки знову привернути ці землі „под зисокую і крєпкую руку" московського централізму. Звичайно, цього вони прагнуть не в інтересах народів, чиї землі зоходили сусіди, або не в інтересах тих народів, які збудували свої власні „буржуазні" держави, а виключно в інтересах московського імперіялізму.

Той самий Криленко дав блискучий доказ продовження політики гнилого царату, коли був головнокомандуючим російськими арміями. Тоді, всівшись в крісло бувшого царського генерала верховно-головнокомандуючого, сам пішов проти того, що лише вчора проповідував, пішов проти „нагайного миру без анексій і контрибуцій". Він в інтересах російського імперіялізму задумав відновити боєздатність фронту Великої Війни, яку так старанно розхитували самі большевики, щоби прийти до влади. Тоді Криленко видав навіть наказ, яким оголосив „священную войну" осередним державам. Але російські салдати відповіли йому, що коли тепер починається „священная война", то хай же воюють самі священики.

Коли не пощастило відновити фронту проти осередніх держав, большевики підписали берестейський мир з Німцями, як кажуть, не читаючи його. Розвязавши собі руки в боротьбі проти осередніх держав, вони негайно почали наступ на Україну та на землі інших народів, що задумали будувати свої власні держави. Почався страшний кривавий похід московських червоних орд. Огнем і мечем реставровано централістичну владу Москви на українських землях. Декляруючи „самоопредєлєніє вплоть до отделенія", большевики вогнем випікали, кровю заливали всі найменші ознаки самобутности немосковських народів. Страшна кривава боротьба точилася найдовше на землях українських. Лише в наслідок страшних жертв і упертої боротьби та зрозуміння большевиками того, що отвертим насильством і мордом не вбєш національного духа України, не приспиш активности її національних мас, вони оголосили „самостійність України" з неодмінним прилученням її до СССР.

Нарешті по 8 роках існування під цією новою вивіскою на старій Росії, випадково у Криленка вирвалося признання, що вона така сама „єдиная і неделімая", як та, яку хотів будувати Краснов, Денікін, Колчак, Врангель, Скоропадський та инші реакційні реставратори. Як справжні закадичні казуїсти большевики лише хапаються зубами за свою нову вивіску й тим себе відгороджують від тих „єдинонеделімовцев".

Для українського народу, що національно поставлений на заріз, на убій в „єдиній і неділимій", все одно, в яку фарбу пофарбована ця тюрма — чи в стару жовто-чорну, царську, чи в модерну фарбу кожної різні, в червону. Майбутність українського народу лежить в суверенній державі, а тому він не припинить боротьби проти кожної „єдиної і неділимої".

КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ ЛИТВИ.

(Література. — Мистецтво. — Наука.)

Польські поети Міцкевич, Красінський, Словацький тай інші твердили, що „Польща, Литва й Русь" (себто Україна) — то один організм, який довершається взаїмно, та що треба стреміти до його духової злуки. Тимчасом близька вже хвиля, що Україна стане о власних силах, а Литва виробляється з впертою витревалістю.

Треба поставитися в положення литовського народу, вчутися в його психольогію, щоби зрозуміти його змагання. Нарід цей позбавлений був рідної мови. А тепер, за такий короткий час державної незалежности, доробок цього однокласового селянського народу є вже імпонуючий. Твориться література, що висвободжується щораз більше з накидуваних пут. Перші письменники пишуть іще в чужих мовах. Балтрушайтіс по російськи, Милош по французьки, а пізніші молоді експресіоністи творять собі вже власну, літературну тай так збагачують рідну мову. Креве-Міцкевічюс збирає народні оповідання, а в новелях своїх і драмах підносить прозу на високий степень. На місце першої літератури, твореної священиками і питомцями, прийшла нова, творена людьми, які внесли новий подих у литовську літературу. Є теж Литовці, що пишуть на еміграції, як Ласкас, Борута, Анцевич. Між письменниками є люди, ображені за кордоном, як прим. драматург Вайчунас, який уложив загально співану пісню з домаганням звороту Вильна. Проф. Гербачевський пише драми у формі містерій. Грають їх у Ковні.

Театр розвивається гарно і є центром культури. Кожду премієру вважають святом. Режисери є знамениті, переважно образовані в Росії, на сцені панує культ живого слова. Опера має кількох першорядних артистів. У школі мистецтва є талановиті малярі і різьбарі та музики. В галерії імени Чурланиса виставляють малярі свої твори. Університет має 3250 слухачів, виклади стоять на визначній науковій висоті. Професорів університету звичайних є 33, доцентів 68, надзвичайних професорів 33 й асистентів 57. Університет цхує релігійна і національна толеранція. Шкідна є гіперпродукція гімназій, яка витворює інтелігенцію, що не знаходить відповідних становищ. Гімназій є 70. Тепер премієр Вальдемарас видав розпорядок, що не вільно творити нових гімназій, а навіть деякі з тих, які є, мають перетворити на торговельні школи.

ПРОКАЗА В РОСІЇ.

Московські газети повідомляють, що чимраз більше поширюється проказа в Росії і загрожує Сх. Європі. Появилася вона знову від непамятних часів. Большевицькі санітарні власти зовсім не є приготовлені до боротьби з тією пошестю, тимбільше, що сучасна медицина не знає успішного ліку. Одинокий спосіб є повне відокремлення хорого. Вже й перед війною в 1914 році були відокремлені випадки прокази. Загально думають, що пошесть принесли до Москви Татаре.

НАЙБІЛЬША КРАЇНА.

Найбільшою і найсамітнішою країною на світі є Сибір, якої територія виносить майже 4 міліони квадратних миль із населенням усього 6 міліонів людей. На Сибірі є сотки тисяч акрів землі, де не стрічається живої душі. Величезні віки годі вихіснувати, бо всі вливаються до Ледяного моря і долішня їх часть звичайно є замерзла. Всетаки цей край, так як простора західня часть Канади, під поступовим правлінням мігби виглядати культурно. Коли відносини там колись покращалиби, то Сибір мавби для кольоністів гарну будуччину.

ЗДОРОВА КРАЇНА.

750 столітних людей у Болгарії. Спеціяльна медична комісія має ствердити, скільки в цілій Болгарії є людей понад століт. У самій Софії є чотирох таких мужчин і чотири жінки. Вони втішаються повним здоровлям. Жили вони майже виключно молочними стравами, а не пили алкогольних напитків. У невеличкій місцевости Носельці серед 800 мешканців стверджено 20 більше як столітних. По дотеперішним дослідам є понад 750 осіб, які переступили 100 літ життя.

ПРИПОВІДКИ.

Одна мати красше подбає про десятеро дітей, ніж десятеро дітей про одну матір.

Шляхотного мущину веде рука жінки.

Ніщо не висихає так скоро, як сльози.

Три річи минають дуже скоро: жіноча краса, веселка і відгук у лісі.

Жінка шевця ходить усе в подертих черевиках.

Найкращі приятелі стають часто найгіршими ворогами.

Один старий приятель ліпший ніж два нових.

Не говори всього, що ти знаєш, але вір у все, що говориш.

Місток, котрий веде від радости до смутку, дуже коротенький.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(153)

„На засіданню ухвалено передати справу взаємних відносин між військовою і горожанською владою окремій комісії при штабі округи. Зорганізувати слідчу комісію для розслідження подій, які зайшли, а її склад такий, як і щойно згаданої, привести місто до мирного стану в змислі усунення надзвичайних мір охорони (части, застави і инше). Війська споряджені до Києва, в звязку з подіями, треба негайно вивести в залежности від перевозової спроможности залізниць. А юнкерів в разі, як висловлюють вони бажання, вислати на деякий час на фронт. Не робити загального розоброєння частей військ. Усі офіцерські й добровольчі відділи негайно розформувати. Доручити комісії „для вироблення мір охорони" розробити плян охорони з огляду на те, що на Подолі приготовляється погром. Треба скасувати караули з юнкерів у першу чергу в загальнім порядку переведення міста до мирного стану. Кірієнка не арештовувати. Признати необхідним реорганізацію штабу округи й перемін в його особистім складі в змислі демократизації, а здійновотсь постанову комісар південно-західного фронту в порозумінню з окремою комісією" при штабі округи. Повноту влади в справі охорони міста віддається Українській Центральній Раді, що веде акцію вкупі з міським самоврядуванням і з радами салдатських і робочих депутатів. Вибрати тимчасову комісію при штабі округи в складі: від Центральної Укр. Ради Г. Лисенко, від Генерального Військового Комітету Курявий, від Всеукр. Ради військових депутатів Лорченко, від міської Думи Скловський, від російської ради салдатських депутатів Н. Григорів, від російської ради робітничих депутатів Урицкий, від виконавчого Комітету південно-західного фронту Ружейніков. Поручити Лисенкові установити звязок між українськими частями й частями, що прибули з фронту. Уважає необхідним переведення штабу в инше місце. Позачергово повідомив Н. Григорів про те, що війська, закликані штабом, відмовилися його послуху й в повнім складі самовільно покинули місто; в звязку з їх відходом штаб швидко зібрався й виїхав невідомим напрямку.

„Увесь день 31 жовтня пройшов у маніфестаціях ріжних делегацій, що від усіх військових частин являлися до Укр. Центральної Ради. Всі вони заявляли, що їх поміщено до боротьби з большевиками та проти анархічних виступів та погромів. Тим часом вони ніде не бачуть большевицького повстання. За Українською ж Центральною Радою, проти котрої якимсь незрозумілим для них чином повернуто їхню зброю, вони визнають і завжди визнавали повне право порядкування своїм краєм. Вони прохали Центральну Раду допомогти їм, захистити їх, бо не через свою вину вони здобули страшенну ненависть до себе всього населення Києва. Вони прохали дати допомогу виїхати їм з Києва, щоби уникнути тої ненависти. Явилася й делегація козачого зїзду. Виявилося, що козаки одноголосно заявили на зїзді, що вони підуть з України, бо не можуть боротися проти самоозначення українського народу. Вони так само прохали допомогти їм виїхати до свого Ново-Черкаска. Одночасно вони просили, щоб і козачі частини, що ще позавчора позідймали свої караули, мали волю виїхати з Києва.

„Поруч з тим йшли переговори з комісарами штабу і політичними організаціями. Коли, обговоривши справу порозумілися, щоб забезпечити спокій і працю, явилися представники штабу з пропозицією: щоб усю владу в місті взяла міська рада; щоб усю відповідальність за те взяв Генеральний Секретаріят; щоб штаб виїхав з Києва та створив инший осередок; начальник же штабу застереже права командувати й тими частями, що лишаться у Київі. Хоч протестувано проти наміряштабу, а всеж умову цю підписано, підписав її й комісар Григорєв*). Але раптом умову зломано. Серед ночі стало відомо, що штаб десь зник.

„В Київі лишилися тільки Центральна Рада й Генер. Секретаріят, які стали фокусом політичного життя. Всі тепер направили свої думки сюди. Коли несподівано зник військовий центр, Рада перед світом негайно скликала засідання президії з президіями головніших фракцій і тимчасово призначила на начальника військової округи підполковника В. Павленка. Одночасно постановлено оповістити про ці події населення й військову округу. За останні години було знайдено й місце перебування штабу й Кірієнка.

„Українська Центральна Рада зєднує Україну й перебирає у свої руки всю власть в краю.

„Вислухавши на засіданню 30 жовтня реферати про діяльність Секретаріяту й потребу доповнення його комісарами, Ц. Рада постановила поповнити Генеральний Секретаріят комісарами для справ військових, харчових, залізничих, почти й телеграфу та судових. А вислухавши реферат Комітету про головні засади закону про вибори до Українських Установчих Зборів, У. Ц. Рада доручила Малій Раді остаточно затвердити увесь закон і перевести вибори до Українських Установчих Зборів. На засіданню 31 жовтня У. Ц. Рада розглянула питання про становище тих українських земель, які по інструкції російського правительства зісталися поза межами автономної України й, вислухавши волю трудящого народу, висловлену в численних постановах селянських, національних і загально-територіяльних губерніяльних і повітових зїздів, ріжних політичних і громадських організацій відтятих частин України та зважаючи, що поділ України, яко наслідок імперіялістичної політики російської буржуазії щодо України загострює національну боротьбу, нарушує єдність революційних сил демократії України й тим самим веде край до повного безладдя та зросту контр-революції — постановила поширити в повній мірі владу Генер. Секретаріяту на відтяту територію України, де більшість населення є Українці, а саме: Херсонщину, Катеринославщину, Харківщину, материкову Таврію, Холмщину, частину Курщини й Вороніжчини.

„Відозва У. Ц. Ради до населення.

„Згідно з цею ухвалою Ц. Рада 1 падолиста видала до населення міста Києва й Київської військової округи відозву, яку телеграфічно розіслала комісарами девятьох українських губерній для оповіщення населенню. Текст відозви такий: „Горожане! Українська Центральна Рада повідомляє отсим усе населення: 31 жовтня сього року, наслідком подій, які зайшли у Київі, прийшло до порозуміння між представниками Укр. Центр. Ради, рад салдатських і робітничих депутатів, Українського Генерального Військового Комітету, помічника комісаря південно-західного фронту та ріжних політичних партій і організацій. Це порозуміння повинно було положити край розвиткові анархії в місті й обезпечити порядок і спокій для нормального бігу життя. Одночасно зовсім несподівано у ночі з 31 жовтня на 1 падолиста головний начальник Київської округи з усім штабом, без попередження й повідомлення підчинених властей, а в тім числі і помічника комісаря південно-західного фронту, покинув повірені йому інституції, які обслуговують тил і фронт, і тим поставив военні інституції та части в крайне скрутне становище.

„З огляду на це, Українська Центральна Рада, приступаючи до організації найвищої краєвої влади на Україні в повнім обсязі, признала необхідним негайно поповнити Ген. Секретаріят шістьома генеральними комісарами та в першу чергу генеральним комісаром для військових справ, якому й поручено визначити відповідну особу на посаду головного начальника Київської військової округи, повідомити про це всі власти України, негайно приступити до приверження правильного забезпечення армій на фронті й в тилу всім необхідним. Всім горожанським і військовим властям, всім урядовим особам і інституціям приписується докладно й негайно виконувати всі розпорядження новоназначеного головного начальника київської військової округи, під полковника В. Павленка, що вже увійшов у свої обовязки.

„Українська Центральна Рада закликає все населення, горожанське й військове, до спокою та мирної праці. Ц. Рада та її виконавча влада Генер. Секретаріят пороблять усі заходи, щоб повернути спокій і порядок, не допускаючи жадних самочинних анархічних виступів, що схиляються до порушення порядку. Укр. Центральна Рада, орган революційної демократії України, та її Генер. Секретаріят, що опирається у своїй діяльности на всіх організаціях і є однородним революційно-демократичним правительством України, переконані в тому, що їм пощастить спільними силами досягнути поставленої собі мети. До спокою й праці горожане, селяне, робітники й салдати!"

Дальше буде)

*) Не змішувати з Українцем Н. Григоровим.

ДИВНА ЖАЛОБА.

На північно західній части ріки Колорадо живе ще небогато Індіян, які називають себе Пеютами. Вони вже майже на вимертю. У Пеютів був дивний жалібний звичай. Коли вмер який Пеют, то його палили, а попіл його перемішували з сосновою живицею. Коли Пеют оставив вдову, то її обтинали волосся, а потім цілу голову обліплювали тою дивною мішаниною. Мішанина ця мусіла так довго бути на голові, поки сама не облетіла. А що Пеютки з уродження є взагалі дуже погані, то вдови в такій жалобі виглядали ще поганіше.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„СІРА БУДЕНЩИНА."

Було це в українськім народнім домі. Подибав гурт знакомих, підходжу до них і прислухуюся їх розмові. Урядники цвогож таки дому висказують свої жалі, як тяжко приходиться працювати між нашими людьми тут в Америці, щоби діпняти чогось чи то на громадським, чи на національнім полі.

Втручуюсь до розмови. Вказую на корінь лиха, яким є брак національної свідомости і чести та раджу урядникам звернути більше уваги на бібліотеку з відповідним змістом і школу. Урядники погоджуються, потакують, ба навіть просять перепяти на себе уморядкування бібліотеки. В тім підходить до гурту незнаний мені чоловік і почиває розмову з тими урядниками польською мовою. Слухаю, а наші урядники собі цвенькають по польськи. Скипіло у мене в грудях, нервово стиснулись кулаки, але в пору здержався.

Підходжу до незнакомого і навязую розмову. Він дальше цвенькає по польськи, я говорю по українськи. Довідуюсь, що він з рогатинського повіту, що сам він є „русин", але в краю працював при залізниці і призвичаївся до польської мови. І — якби потверджуючи сказане — почав говорити по українськи. Показалося, що він красше володіє українською мовою ніж польською. З цікавостю розпитував мене про українсько-польську війну, а навіть просив позичити йому книжок, в яких ту війну змальовують. Від того часу ми з тим „мнимим" Поляком стали приятелями, але урядники українського народного дому вважають мене за те найбільшим своїм ворогом.

* * *

Проходжуюся в парку зі своїм краяном. Старший вже чоловік, бере активну участь в народнім життю і я залюбки з ним розмовляю. Говоримо про ріжноту. Він скаржиться на свою долю. Як їхав до Америки, оставив трох синів, як соколів, і жінку, яка була найкращою повірницею його життя. Війна зруйнувала все. Один син зістав забитий на Денікінськім фронті, а жінку споневіряли Москалі. Найшлася нерідна дитина і це зруйнувало його родинне життя. Його очи заблисли, від гніву скорчилось лице і грізні проклони посипались в сторону Москалів із уст, зглядно з глибини душі мого краяна. Проходили ми якраз біля лавочки, на якій сиділо чотирох людей. Вони побачили мого краяна і прискочили з поздоровленнем — „Здраствуйте, как поживаете, землячок?" — „Благодарю, помаленько" — відповідає мій краян. „Ето мой блізкий друг — вказує на мене — познакомтесь, пожалуста". Очень приятно, очень приятно" — співали курські „соловї". Мовчки подав я руку і дивлюсь на свого краяна. Коли це він у „землячка" переродився? Попращав я тих землячків і йду дальше. Мій краян зауважав моє обурення, йде за мною. На мої докори чого він раптом до якихсь бродяг розстріпався ломаною російщиною — оправдується, що він разом з ними працює, та що вони дразнять його „хахлом" і „мазницею", якщо він признає себе Українцем.

Довго довелось мені говорити, поки я переконав свого краяна, що таке поступовання є ганебним для свідомого Українця. Він вкінці погодився з цим, але відтоді я втратив приятеля. Мій краян оминає мене як прокаженого.

* * *

Іншим разом, було це таки в організації, яка в своїм статуті поставила на першім місци як обовязок своїх членів „оборону національної назви і чести". Членами тої організації самий свідоміший елемент. Працюю і я в тій організації по змозі своїх сил і радію, що належу до гуртка людей, з співпраці з котрими, як Українець, находжу повне моральне вдоволення.

Нараз чую, що один член нашої організації братається з Москалями. Хочу переконатися, шукаю нагоди. Найшов. Вичитую в часописах оголошення, що того то дня відбудеться заходом російських козаків концерт, з якого дохід йде на інвалідів російської армії. Иду. І не дармо. На сцені між тими козаками бачу я члена тої патріотичної організації.

При першій стрічі говорю з ним про той виступ. Підношу цю справу на зборах і домагаюсь виключення цего члена з організації. Відбуто кілька мітингів, назначено товариський суд, справа тягнулась більше як місяць. Вкінці суд оголошує свое рішення. „Тому, що член в.. гупав на тім концерті у вірі, що не поповнив нічого злого, не можна його за це карати. Суд годиться з тим, що той виступ був не на місци і поручає зборам перевести ухвалу, якаб подібні виступи забороняла. Тому одначе, що я порушив цю справу публично, я провинився так само як і член, що виступав на концерті російських козаків і суд поручає обом сторонам подати собі руки і бути товаришами як передше". З таким рішенням я не погодився бо годі мені було перепрошувати члена, супроти котрого я нічим не провинився. Через те змушений був виступити з організації, яка для мене, як скиталця, була тут на чужині одинокою моральною підпорою.

Підніс я ці факти публично на це, щоби більш компетентні в тій справі громадяни забрали голос і сказали — „Чи годиться урядникам українського народного дому говорити в своїм домі до першого лучшого зайди по польськи? Чи годиться Українцеви, який бере активну участь в народнім життю, говорити без потреби до якогонебудь кацапа по російськи? Чи слід Українцеви, який є, приміром, головою українського драматичного товариства, чи членом організації бувших членів Української Армії, виступати спільно з Москалями на концерті, з котрого дохід іде на інвалідів російської армії?

По мойому, свідомий Українець не повинен брати участи в таких виступах.

В. Петрусик,
Філаделфія, Па.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Народний Дім-Просвіту.

На просьбу односельчан помогти їм в будові Українського Народного Дому, ми перевели збірку, яка принесла $68.00.

Жертвували: П. Войтина $10.00; І. Добкун, К. Голик, С. Дублік, А. Гречак, І. Гайовський, М. Гайовський по $5.00; К. Пех, П. Конарек, А. Даткун по $2.00; І. Литвин, С. Щулик, А. Чукевір, М. Заболотний, П. Починок, Ю. Пастернак, М. Добровольський, Л. Кірик, А. Ковальчук, А. Бутрин, А. Янчура, А. Борцка, Д. Мельник, Ю. Зибик, Т. Славський, М. Павлусь, П. Кравчук, І. Підгірняк, В. Гавришків по $1.00; Т. Починок, П. Ковалюк, П. Вівчаровський, П. Серій по 50 цнт. З того вислано до села Шляхтинці, пов. Тарнопіль, $65.00; $3.00 оплата пересилки.

За комітет: І. Горак, Д. Чорномаз, М. Куцій.

— Тату, чи я як виросту, то буду актором? — питав маленький синок.

— Се залежить від того, як довго ти зможеш видержати не ївши, — відповів батько.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ В ПАРАДІ В ПАМЯТЬ БИТВИ НАД ВАЙОМІНГСЬКОЮ ДОЛИНОЮ.

4. липня відбулося свято в память битви у Вайомінгській долині. В святі взяли участь до 20,000 людей та близько 250,000 глядачів. В параді, яка дефілювала через кілька годин взяли участь і Українці з Вилксбері, Олифанту, Скрентону, Гановеру, Монтикони, Тейлор і багатьох інших місцевостей. Парадувало 9 дивізій, з яких українська виглядала найкраще за всіх. Хиба лише десята перевищала, що складалася з 150 возів (флотс) прикрашених кольоровими матеріями та квітами, які коштували поверх 3,000 долярів.

Американська преса вмістила замітку про українську дивізію досить широку, більшу ніж про інші чужинецькі дивізії. Американська преса пише:

„Близько 1,000 людей з жовто-блакитними прапорами машерували широкою дорогою. Вісім кінних козаків в червоних красних жупанах кидались усім в очі.

„Український „флот" плив під звуки Української Національної Банди та українського національного хору, і приємно було глядіти на українські національні кольори".

Не можна оминути учасників та окремих організацій, що не пожалували труду та жертв на звеличання українського імени. Все свято обійшлося Українцям коштом $1,600 долярів, за зложення яких комітет складає всім щиру подяку.

ТРОЙ, Н. Й.

Подаю до відома Українцям в Трой і поза Тройом, що відчит, який мав виголосити п. Свистун 12. липня 1928, відбувся вже 8. липня. Причина та, що п. Свистун мусів бути на 9. липня в Канаді, а щоби нас зовсім не лишити, вступив по дорозі, виголосив відчит, а сі люде, що слухали, були дуже задоволені. — о. Иосиф Боднар.

Іван Вазов.

ВЕЛКО НА ВІЙНІ

ПРАВДИВА ПРИГОДА.

(З болгарського).

(Докінчення) 3)

Наш курінь щадить набої та не стріляє надармо; він жде приказу вперед „Вперед!", щоби на стрілянину відповісти багнетами... Тимчасом наші хлопці наслухують свисту куль або як глухо вдаряють ці, що падуть на землю... а як лише наша артилерія зачинає гриміти, вони очима слідкують гранати та кричать: „Урра!...", коли граната вцілила.

Один лише Велко не перестає стріляти... він один відповідає неприятелеві правильно, тому найбільше куль паде довкола нього. Найбільше сердить його, що він від учора рано нічого не мав у роті... тому, що пальба весь час не вгавала, годі було доставити хліб до окопів. Велкові скрутилися кишки, наче перетисті вужа. Він клене через зуби і все стріляє...

Алеж голод здобуває міста... Велко встав, випростувався і став шукати у тайстрах товаришів, чи не найде шматка хліба... Не слухав навіть свисту куль, які чимраз густіше падали довкола нього.

— Покладися на землю, Умалетан! — кричали всі, бо налякалися, що Велко такий необережний.

Одначе Велко мовчить, випростується і знову згинається та перешукує всі кишені... нарешті знаходить кусник зацвилого цвібаку та так випростуваний кусає, Сербам на злість... Одна куля засвистала йому біля самих уст і геть вирвала цвібак...

То була велика помилка Сербів. Вона довела Велка до шалу... Щоби їх за це покарати, він підніс руки вгору та став із усеї сили кричати: „Урра!... урра!... урра!..."

Сотки куль свистало довкола розлюченого... Велко не здригнувся... „Невинних береже янгол" — каже приповідка... Товариші думали, що Велко збожеволів, але не могли спротивитися йому. Лежачи на землі, крикнули й собі на команду Велка: „Урра!..."

Курінний глядів із захопленням на неустрашимого Велка. Одначе така комедія могла кождої хвилі перемінитися в трагедію, а Велко був знаменитий вояк...

— Велко!... кладись на землю! — приказав старшина.

Та Велко наче глухий все вмахував руками до Сербів і кричав: „Урра!... урра!... урра!..."

А товариші, що лежали на землі, повторяли: „Урра!... урра!... урра!..."

„Дивне!"... Божевілля відбаги зараздиве. Велків крик запалив серця всіх... деякі піднеслися, щоби й собі піти слідами Велка... тепер він був справжнім старшиною.

Курінний нахмарив брови та крикнув приказуючо: „Умалетан, я тобі приказую... долів!... Усі долів!... Зайвих жертв я не хочу!

— Ваше благороде... — щойно тепер відізвався Велко — вони втікають!... Урра!

Старшина встав і звернув сьльорнету на сербські становища.

І справді... Серби втікали... з крику „Урра" вони здогадувалися, що Болгари йдуть до наступу.

Двацять хвиль пізніше болгарські вояки обсадили високо положені сербські становища без одніснького вистрілу.

* * *

Велко лежав три місяці в шпиталі наслідком рани в лівім рамени, яку дістав при Цариброді. Ліва рука з того часу була нездатна до роботи. Він, як і передше, працював на полі та оставався все тимсамим Умалетаном. Товариші називали ще його жартом „старший десятник", хоч не могли забути, що то він саме здобув одну твердиню під Сливницею. Він також не забув цього і при кождій нагоді розказував свої воєнні пригоди.

Коли для вояка касарня є школою, то війна є для нього університетом. І — справді — Велко не одно пізнав і нового навчився. Лише одного не міг зрозуміти цей простий мужик, чому вони билися зі Сербами?

Ми, мудрі політики, ми зараз маємо готову відповідь на це дуже наївне питання...

Одначе мені здається, що й у нас і наших сусідів є тисячі й тисячі таких простих мужиків, як Велко, які до нині не в силі зрозуміти, для кого ця війна була потрібна та конечна, бо вони у відповідну пору потребували лише сонця й дощу...

Дурні голови...

(Переклав **Мих. Середа**).

Феликс Бавман.

ПІМСТА ПІД ВИШНЕВИМ ДЕРЕВОМ.

Мій старий рікша-кулі Сато мав богато чого розказувати. Переживав ріжні, веселі і сумні пригоди. Нераз був післанцем для любовних листів.

Коли в часописах появилася вістка про смерть славного атлета Камія, Сато прийшов до мене та спитав:

— Ви пишете до газет, пане?

Я притакнув, а він сказав:

— Розкажу вам цікаву історію. Тому, що Камію вже не жиє, можу це розказати і не боїться за моє життя.

І Сато став розказувати:

— Було то одного з так званих гладіяторських днів. Вони все хвилювали Токіо. Цим разом ішло про розіграння мистецтва між двома славними атлетами, чемпіоном побережа Камію та чемпіоном сусіднього Сентою. Оба походили з родин борців чистої крови. Вже їх діди і батьки були атлетами. Було право, що й жінки їх походили лише з роду борців. Коли було глядіти на цих обох страшних силачів, — ці гори товщу і мязів — треба було думати, що вдивлялися лише мясом, як тигри.

Камію спроваджив зі собою свою гарну, молоду жінку, чудової будови тіла й гарних рисів лиця, щоби була свідком його дійсного тріюмфу. Одначе О'Джін (Срібло) не мала очей для пописів чоловіка, якого подивляла товпа у переповненій арені. Спочатку почувалася якось несміливо серед такого збіговища людей і такого галасу. Та небаром побачила пару палких очей, що вплялися в неї, гарних очей гвардійського офіцира Атако Іто. Притягнена його поглядом, глядила лише на нього.

Часто бачив я тоді поручника Атако Іто. Небаром дав він мені листа до атлетової жінки. Переписувалися щораз частіше. Коли я приносив йому відповідь і коли я вечером завозив його до її камелієвого гаю, я знав, що О'Джін жде там на нього.

Камію не зрадився з нічим. Не виявив ані підозріння, ані зависти. Підступно виждав нагоди. Аж одного дня, як я прийшов до його дому та спитався про О'Джін, стиснув мене так сильно у своїх сильних раменах, що я мало що не зімлів.

— Тепер знаєш, що тебе жде, коли не скажеш мені правди — сказав — говори! де моя жінка має стрічатися з тим вояком?

Я пізнав із його очей, що лише правда може мене врятувати та віддав йому листа, який я мав передати для О'Джін. Він перечитав і сказав:

— Скажеш моїй жінці, що має стрінутися з поручником на звичайному місці, під вишнею, як зійде місяць. Але горе тобі, коли ти котре з них перестеріг!

Я відійшов серед великого страху й вагання. Боявся погрози Камія, але боявся теж пімсти товаришів поручника.

Сато замовк у задумі.

— Далі, далі! — наставав я.

Розказував далі.

На годину перед визначеним сходинами зявився велетенська постать силача. Розглянувся уважливо довкола, а потім виліз на дерево і скрився серед галузя.

Небаром надійшов поручник безжурно на умовлене місце. Коли О'Джін, розглядаючися пильно, підбігла до вишні, я хотів кинутися вперед і перестерігти їх перед небезпекою. Та це грозило нам усім певною смертю.

Як лише Атако Іто обняв О'Джін і став шептати їй слова любови, тяжка, мрячна маса зісунулася з дерева. Заки залюблені могли зорієнтуватися, рамена велита стиснули обоїх наче кліщі. Щораз тісніше, щораз сильніше замикалися могутні рамена повного ненависти і бажання пімсти силача. Сходячий місяць освітив смертельно бліде, безсиле лице О'Джін, що мовчки піддавалася страшній смерти удушення. Атако Іто розпучливо намагався видістатися з обіймів мистця-силача. але і його голова опала безсило...

Сато перестав на хвилю говорити, а потім додав:

— Ніколи ніхто не викрив тайни цієї страшної смерти. Ніхто не відважився отверто обвинувачувати Камія. Двацять літ двигав я тягар цієї мовчанки, бо боявся пімсти Камія. Його смерть розвязує мені язик власної смерти можу вижидати спокійно.

Переклав **М. Ф.**

Дан Бергман.

НАВЕРНЕННЯ.

(Із шведського.)

— Деякі жінки, які зрештою є дуже милі, — сказав мій приятель Йонсон — бояться страшно миття, на яке може дівчина витрачує за богато часу. Вони просто скупі, коли розходиться про чисту посуду. В інших справах, приміром щодо одягів, прикрас і інших дрібниць, вони зовсім не такі скупі, навпаки: деяке обмеження було би тут пожадане, а також симпатичне.

Поглянь, приміром, на мою жінку. Щодо посудини, то вона така скупа, що це у неї стало вже ідеєю фікс. Сидить вона тут і зойкає голосно, коли я попрошу чистої тарілки на мясо, бо з першої я їв сардинки! Окремої тарілки на компот я ніколи не важивсяби попросити. Моя жінка і я пємо звичайно пиво з одної склянки. Я, правду сказати, не люблю цього. А саме моя жінка, властиво, ніколи не пє пива до обіду, — хоч щодня просить потягнути собі трохи з моеї склянки — тай ще як потягнути! — а я ніяк не можу зважитися сказати: ні.

Така дрібничковість сердить мене. Як я вчора прийшов на обід, постановив собі попробувати навернути мою жінку. Я вірив, що воно вдасться мені. Я зробив це чемно та розторощуючо.

Прийшла на стіл зупа. Я зів її спокійно. Але як наймичка хотіла забрати тарілку від зупи, я відмовив ввічливо:

— Оставте, Мариню, я їм рибу з тої самої тарілки!

І я їв так щуку із сосом з морської редьковці.

Коли дівчина знову хотіла забрати тарілку від зупи, я держав її цінко та сказав:

— Дякую, я компот їстиму з тої самої тарілки.

Ґогози*) з грушками були дуже добрі, лише їх смак потерпів трохи наслідком остей щуки.

Дівчина знову хотіла забрати тарілку. Я причепився з усієї сили до тарілки та сказав:

— Ні, Мариню, я також каву питиму з тої самої тарілки!

І я вичерпав каву, а потім простягнув ложку до жінки та попросив її:

— Чи не дала би ти мені ложку коняку по обіді?

Як покінчився обід, я схопив карафку з водою, налив трохи води на тарілку й обполокав її старанно. Потім водою видив на вазонки, витер тарілку кінцем серветки та поклав тарілку до кредесу.

Тут жінка кинулася мені на шию та сказала із захопленням:

— Ах, серденько, тепер я ще раз стільки люблю тебе!

*) Ґогози, ґоґодзи, борина, бруслина — Vaccinium Vitis Idaea. — Кущик невисокий (10—20 цм.), в соснових лісах і в горах.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 146, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15. липня, в годині 12-ій точно, в Укр. Н. Школі в Н. Дітройт. Проситься всіх членів прибути, бо маємо важні справи. Будемо вибирати нового секретаря. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо в спротивнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член на висше згадані збори заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол., після ухвали з минувших зборів. — П. Андрукшів, секр.

ТОЛІДО, О. Бр. св. О. Николая, від. 167, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, точно в год. 2-ій пополудни, в Union Hall, 2748 Lagrange St. Кождий член повинен явитись на сей мітінґ. — І. Кульматицький секр.

ЯНҐСТАВН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться 15. липня, в литовській гали на Френклін ул., точно в год. 1-ій попол. Проситься усіх членів і членкинь прийти та привести своїх дітий, котрі належать до нашого відділу, бо перед мітінґом відберем фотоґрафію до календаря, а по мітінґу виберемо комітет на пікнік, який братств овлаштовує дня 22. липня на фармі Шарон Лайн, стап 28. — Ю. Присташ, предс.; І. арміч, кас.; И. Білик, секр.

МІКІСПОРТ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 132, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. липня. На зборах буде піврічне справозданнє, буде збірка по 1 дол. від члена на Сиротинець, і інші важні справи до полагодження. Тому проситься усіх членів прибути на час. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. — Гр. Кушицький, предс.

МОНЕССЕН, ПА. Бр. св. етра і Павля, від. 338, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го липня, в годині 2-ій пополудни, в гали малій на 2-ій вулиці. Проситься всіх членів прийти на збори, бо контрольна комісія здасть справозданне за пів року. Довгуючі члени нехай не забудуть вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Також проситься тих членів, що не поплатили тікета з представлення, щоби прийшли і заплатили на сім мітінґу, бо на піврічнім засіданню ухвалено, що котрий член не заплатить тікет до означеного часу, може бути суспендований. Тому проситься прийти і вирівнати свої залеглости, щоб пізнійше не було нарікання. — І. Міщишин, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в гали церковній при Кліпер і Едвард ул., точно в годині 1-ій пополудни. На сей мітінґ кождий член має явитись, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости на сім мітінґу, бо в противнім разі будуть суспендовані. Контр. комісія здасть справозданнє за пів року. Також проситься членів троха потрудитись і притягнути своїх знакомих в члени, котрих будемо принимати без оплати вступного. — Іван Форись, предс.; Теодор Медвідь, кас.; Волод. Візничак, секр.

ЛЕНКЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Василія, від. 87, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться в 1-ій год. в неділю, 15. липня, в гали парохіяльній, при Ellicott Road. На порядку нарад піврічне справозданне і полагодженне не скінчених справ з останнього мітінґу. Проситься незабути про жертви на Сиротинець У. Н. Союза. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Лука Курило, пр.; Вас. Максимик, секр.

ГЛЕСТОНБУРИ, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138, повідомляє своїх членів і членкинь, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, в годині 2-ій пополудни, в церковній гали на Ґров стріт. Буде справозданне уряду за 6 місяців і другі важні справи. Проситься всіх членів і членкинь явитися; не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Петро Соляр, предс.; Лука Сидорак, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що мітінґ відбудеться 14. липня, в гали церковній, 34 Бін ул., точно в год. 7-ій вечер. Кождий член обовязаний прийти на час. Контрольна комісія здасть справозданнє за цілий піврік. Хто з Українців ще не стоїть в Укр. Нар. Союзі, то нехай вступає в наші ряди, щоб не було за пізно. — Й. Волк, предс.; М. Галькевич, фін. секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкинь, що піврічний мітінґ відбудеться 15. липня, точно в год. 1-ій попол., під ч. 620 Morton Ave. Кождий член і членкиня має явитись на сім мітінґу; неявившіся заплатять 50 ц. кари, а урядник 1 дол. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости, щоб ненаражуватись на суспенду. — М. Іщук, предс.; П. Закорчений, кас.; О. Коваль, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Уряд Бр. св. Петра і Павла, від. 165, повідомляє, що піврічний мітінґ відбудеться 16. липня, точно в годині 7-ій вечером, в гали М. Будик, Іст 93 ул. На мітінґу контр. комісія здасть справозданнє за пів року. Члени мають явитись на мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членів будемо принимати без оплати вступного. — Вас. Зелінка, предс.; М. Гнат, кас., С. Коцоловський, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в пятницю, 13. липня, в год. 7.30 вечером. Проситься членів явитись на час, а довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Стефан Крутій, предс.; Гр. Дорожовський, секр.; Текля, Паращак, кас.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 13-го липня, в год. 7-ій вечером, під ч. 72 Моріс ул. На ці збори кождий член обовязково повинен явитись на час, бо є нові і важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару після ухвали зборів. — В. Пасічняк, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в пятницю, 13. липня, в год. 7.30 вечером. Обовязком є кождого члена прибути і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. Рівнож пригадується суспендованим членам, коли хотять бути дальше членами, нехай заплатять свої залеглости до висше згаданого дня. На мітінґ убудемо принимати нових членів бе оплати вступного. Тому проситься тих, котрі хотілиб стати членами, прийти на сей мітінґ і скористати з нагоди. Заявляється членам, що секретар не буде збирати вкладок поза мітінґом і не буде чекати з висилкою розмету, а зараз по мітінґу вишле розмет. На мітінґу буде справозданне уряду і контр. комісії. — І. Ґенега, предс.; І. Кеценюк, кас.; К. Пілат, секр.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 82, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться 15. липня, в парохіяльній гали, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів прийти на мітінґ і вирівнати свої вкладки. Не явившийся член буде суспендований. — Теодор Шиляк, секретар.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 15. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Проситься всіх членві явитись на сей мітінґ, бо буде справозданнє за пів року і друг іважні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів без вступного. — Г. Нагорняк, предс.; В. Пилипів, кас.; М. Семків, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членкинь, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 14. липня, в годині 7-ій вечером. Проситься усіх членкинь явитись на сей мітінґ на час, бо є важні справи до полагодження. Контрольна комісія здасть справозданнє за 6 місяців. Довгуючих напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившася членкиня заплатить кари 50 ц., а урядника 1 дол. — П. Росоловська, предс.; К. Олексин, секр.

ЗІ СПОРТУ Й ГИҐІЄНИ.

Залізняк виграв $1,000 від Владка Збишка.

День 7. липня буде памятним днем для любителів спорту змагань. У сей день боровся Залізняк з Владком Збишком, одним з тих братів Збишків, що все хваляться, що вони є найсильнійші і їх ніхто не поборе, все ставляють гроші, що вони можуть когонебудь покласти два рази в одній годині.

У боротьбі зі Залізняком Вл. Збишко перечислився, бо не положив Залізняка ані оден раз в протягу години, а не то два рази.

Початок боротьби виглядав, що певно Збишко побідить, бо перекинув Залізняком три рази через голову так, що Залізняк виглядав запамороченим. Але коли Збишко взяв Залізняка четвертий раз і хотів його перекинути через голову, Залізняк підскочив в гору, заключив свої ноги через живіт Збишка і так його потиснув, що сей мусів кластися на мату, щоб видобутися з кіхтів Залізняка. По сім Залізняк уже почав Збишкови давати таку школу в борбництві, що Збишко буде се мати довго в памяти.

Коли комишенер проголошував сю боротьбу, то виразно зазначував, що се боротьба за гроші, що Збишко зложив $1,000, що він положить Залізняка за годину 2 рази. І коли вже доходило до одної години боротьби, Залізняк зловив Збишка своїм знаним „стреч кеч" се є роздираннє ніг, і колиб боротьба була потревала ще пару хвиль, то Залізняк певно бувби положив сего противника на лопатки.

По одногодиннім змаганню рефері підняв в гору руку Залізняка, признаючи його побідником.

В сій боротьбі, так як і в кождій другій, Збишко пхав противникови пальці в очи, бив попід ребра. За сю нетактовність по боротьбі випроваджували Збишка полісмени, гейби то він чогось боявся. Залізнякови, коли сей виходив, публика справила велику овацію; один з присутних Американців, що сидів недалеко від арени, сказав до полісмена, що Залізняк є великий джентелмен в спорті змагань, що він все чесно бореться.

М. П.

УСПІШНЕ ЛІЧЕННЯ ВПЕРТОЇ АНЕМІЇ.

Вперта анемія є недугою крови, як сама назва вказує, дуже тяжкою. Найчастіше спричинює смерть, противиться всяким методам лічення.

Щойно відкриття лікарів Міно і Мюрфи зробили переміну в цій справі. Після довгих спроб переконалися ці вчені, що знаменитим ліком проти такої анемії є, коли хорих відживляти звичайною **вареною утробою (телячою або воловою) у скількости 100—500 грамів денно.** Хорий тоді скоро вертає до здоровля.

Винахід цей на протязі року випробувано на всіх майже клініках із добрим успіхом. У хорого на анемію наступають значні зміни в складі крови. В нормальному стані кров має правильне темно-червоне забарвлення — підчас тої недуги вже зовнішно, голим оком можна зараз запримітити білий вигляд крови, та те, що вона рідка.

Правильно кружляють у крови у великій скількости червоні кровинки (тільця крови), яких завданням є достарчати орґанізмові кисень. Кисень, втягнений у легені, наладовується на масу вичікуючих у дрібних грудних судинах тих червоних кровинок і їде на них, наче на візочках, по всьому орґанізмові до найдальших клітинок. Потім кровинки, як віддали кисень, вертають до легенів, де знову чекають своєї черги. Тих кровинок є дуже богато. **Здорова людина має в одному кубічному міліметрі крови чотири до пять міліонів кровинок.** Є тут деякі ріжниці, бо приміром жінки мають їх менше ніж мужчини і також є ріжниці залежно від віку, висоти, на якій жиємо і т. д. Кровинки мають обмежене життя. Поодинока кровинка жиє ледви три тижні, потім гине, усувається, а на її місце приходить свіжо утворена. Є цілий апарат для витворювання, зглядно нищення кровинок. Кровинки повстають після ніжних морфолоґічних перемін, усе нові. Ця продукція кровинок відбувається головно в шпіку костей — після сповнення свого завдання, після 3-тижневого життя, вони знищаться, розкладаються і після відповідної перерібки бувають виділені. При цьому співділає селезінка й утроба.

Підчас впертої анемії виступає забурення в цілому цьому витворюючому кров апараті. Слідує інтенсивне нищення, розпад кровинок, **збільшується селезінка й утроба,** тому скількість кровинок у крови значно зменшується — спадає до трох міліонів, потім до двох, до одного міліона, а потім іще нижче до кілька сот тисяч кровинок у кубічнім міліметрі. Таке велике ушкодження крови страшно відбивається на відживлюванні цілого орґанізму. Тому **орґанізм борониться розпучливо, мобілізує на ґвалт цілу свою резерву кровинок,** а рівночасно працює дуже інтенсивно: продукує все нові засоби кровинок. Але нищення йде скорше ніж продукція; тому праця апарату, що витворює кров, хоч яка інтенсивна, не вистарчає. І зовнішньо цю працю кістного шпіку можна обсервувати, а саме так, що його барва, звичайно біла, тепер є кровисто-червона. Кістний шпік, як вислав цілу резерву, а не має вже до розпорядимости дозрілих кровинок — приневолений конечністю, **висилає до посудин, на поле бою ряди кровинок ще незрілих,** ще не виробленої форми, забарвлення.

Ця ціла боротьба, недомагання крови — це все відбивається фатально на цілім устрою. Недокровність — як називаємо недостачу відповідної скількости кровинок у сировиці — видима є передовсім на блідих слизних болонах, на устах, на яснах і т. д. Зовнішня барва шкіри також впадає в очи своєю блідістю. Хорий є дуже ослаблений, наче побитий, не кидає постелі, йому шумить в ухах, терпить на звороти голови; часто приходить до високої температури; наслідком мабуть трофічних змін заникає слизна болона, жолудок і тенеса (кишки), на язику повстають характеристичні ранки (вереди) — словом, розвивається тяжка вперта анемія, недуга, що в більшости випадків веде до смерти.

Що є причиною впертої анемії, цього досі докладно не знати. Знане є лише, що дуже часто подібні хоробові обяви стрічаємо як наслідки сильних затроєнь, часом підчас вагітности, після заразливих недуг (малярія, люес) або наслідком присутности насікомих у людськім кормовім проводі. Ці явища названо впертою другою анемією, як таку, що повстала наслідком вище поданих причин, для відріжнення від впертої первісної анемії, котра повстає мабуть самостійно, без якихсь видимих первісних причин.

Досі лічення впертої анемії було мало успішне. Подавали **в більших скількостях арсен, залізо, фосфор.** Пробували лічити дієтетично (веґетеріянська кухня). Щойно найновіші досліди подали успішне лічення. Міно і Мюрфи викликали у кріликів **штучну анемію;** потім подавали поодиноким ґрупам кріликів ріжну поживу і слідкували вплив дієти на відродження крови. І тоді запримітили, як **скоро відроджувалася кров у тих кріликів, що відживлювалися утробою.** По шпиталях і клініках лічать хорих на анемію так, що дають їм денно 200—300 грамів ріжно приправленої телячої (або волової) утроби. За короткий час кров вертає до нормального стану.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ